

והגאון האדר"ת ז"ל בספרו עובר אורח (אות רמח) כותב:
אמר [הרב הגאון ר' אליהו ברוך קאמאיי נ"י ר"מ במיר] ליישב קושית המנחת חינוך [מצוה תס"ד אות כ"א] בעיר הנידחת דהו"ל לו ולא לזרעו [מצד הזמת העדות]. דלא קשיא מידי, דזהו רק בפסול דבן גרושה ובן חלוצה שאנו דנין [על] זרעו להבא, אבל לא לשעבר דהיינו לו.

והוספתו על דבריו בהמתקה יותר, דודאי בנים הגדולים אינם נהרגים בעיר הנידחת דאינם שלו כלל, והוא נידון בפני עצמו כשהגדיל, אלא ודאי בקטנים מיירי, וא"כ היינו לו, דבניו הקטנים הם כקניינו כמו שכתב הרמב"ם בפרק [ו'] מהלכות תשובה [הלכה א'], וא"כ הם בכלל לו. אבל בבן גרושה ובן חלוצה שאנו פוסלים גם זרעו הגדולים וגם הוא, לענין פסול [זה] ודאי שאינם בכלל לו.

★★

בספר פרנס לדורו (ע' 5-164) מביא הגאון ר' עזריאל הילדסהיימר ז"ל שכתב ליישב קושית המנחת הנ"ל בהקדם ההקדמות דלהלן:

א. הפרי חדש מחק תיבת "נשים", דהן בודאי לא נהרגו בעיר הנדחת, דהפלוגת' המובאה בספר מגדול עוז היא רק בקטנים.

ב. במרדכי בפ' היו בודקין הביא השאלה שנשאל להר"י במעשה "בן שנה או שנתיים" שנשתמד אם מתאבלין עליו, ופסק ר"ת דאין מתאבלין, דבאבילות גם רבנן מודו.

ג. הטעם אמאי הקטנים אף שלא חטאו נענשי, והיינו לעונש אבותיה, הובא במגדול עוז.

ד. הרמב"ם (פ"ו דתשובה) הטעים דמש"ה בעון נדרים (ועוד איזהו עבירות אחרות הובאו סוף במה מדליקין שבת לב:) בנים קטנים מתים, משו' דבנים קטנים הם כממון אבותם.

וע"פ כל הנ"ל י"ל דהא דחשיב עדות שאי אתה יכול להזימו כחסרון עונש בני או אשת העדים המוזמי, היינו במה שאצל אותו שהעידו עליו הבנים והאשה נכללו מצד הדין, ואי אפשר בענין דהבנים בע"כ הם חללי' והאשה חללה. משא"כ מה שהוא רק כטפל לגבי העיקר ובגדר עונש העיקר

דבחד גברא מקיימת כאשר זמם לעשות במקצת קרינא ב"י כאשר זמם ע"ש, וה"ה הכא, ומיושב שיטת התוס'.

★★

במשנה: אין אומרים יעשה זה בן גרושה או בן חלוצה תחתיו וכו'.

ובגמ': דאמר קרא ועשיתם לו כאשר זמם, לו ולא לזרעו וכו'.

בתומים (חור"מ סי' ל"ח) הקשה למה לי טעם זה, נימא הטעם משום דכתיב כאשר זמם ולא כאשר עשה. וכאן מיד כאשר העידו עליו שהוא ב"ג וב"ח הפסידו שלא יתנו לו יותר תרומה ושאר מתנות כהונה וא"כ הוי בכלל כאשר עשה, והו"ל כאשר זמם ולא כאשר עשה ע"כ קושיתו. אך י"ל כדברי התוס' ב"ק (ד:) דבממון דאיכא בחזרה לא חשיב כאשר עשה וא"כ ה"נ כאן וי"ל.

(פרדס יוסף החדש פר' שופטים)

★★

עוד תירץ שם וכן תירצו בפנ"י ובצל"ח ובתשו' הגרעק"א (סוף סי' קע"ו) ועוד, שרק עונש הזמה לא מענישים כאשר עשה, אבל מלקות מטעם "והצדיקו" שפיר אפשר ליתן גם אחר שכבר נעשה המעשה.

ובערוך לנר לקמן (ה ע"ב ד"ה חייבי גליות מנין) כתב דהיות והם רצו לפסול הכהן עולמית, א"כ כאשר נפסל כעת אין נעשה עדיין רק מקצת מרצונם, ושפיר לא הוי עדיין כאשר עשה.

ובדף ב ע"ב (ד"ה שהרי) תירץ הערוך לנר דכאשר הגמר דין והעשיה הם ביחד אין ממעטין מכאשר עשה, עיי"ש.

★★

במנחת חינוך (מצוה תס"ד אות כא) הקשה לגבי עיר הנדחת דהדין הוא דמענישים את הנשים והקטנים לפי חרב. ויוקשה דכל עדות עיר הנדחת תחשב עדות שאי אתה יכול להזימה, כיון שלא נהרוג את הנשים והילדים של העדים כיון דכתיב לו ולא ולזרעו (ובתוס' כאן דג"כ "לו ולא לאשתו" אמרינן) ע"כ.